

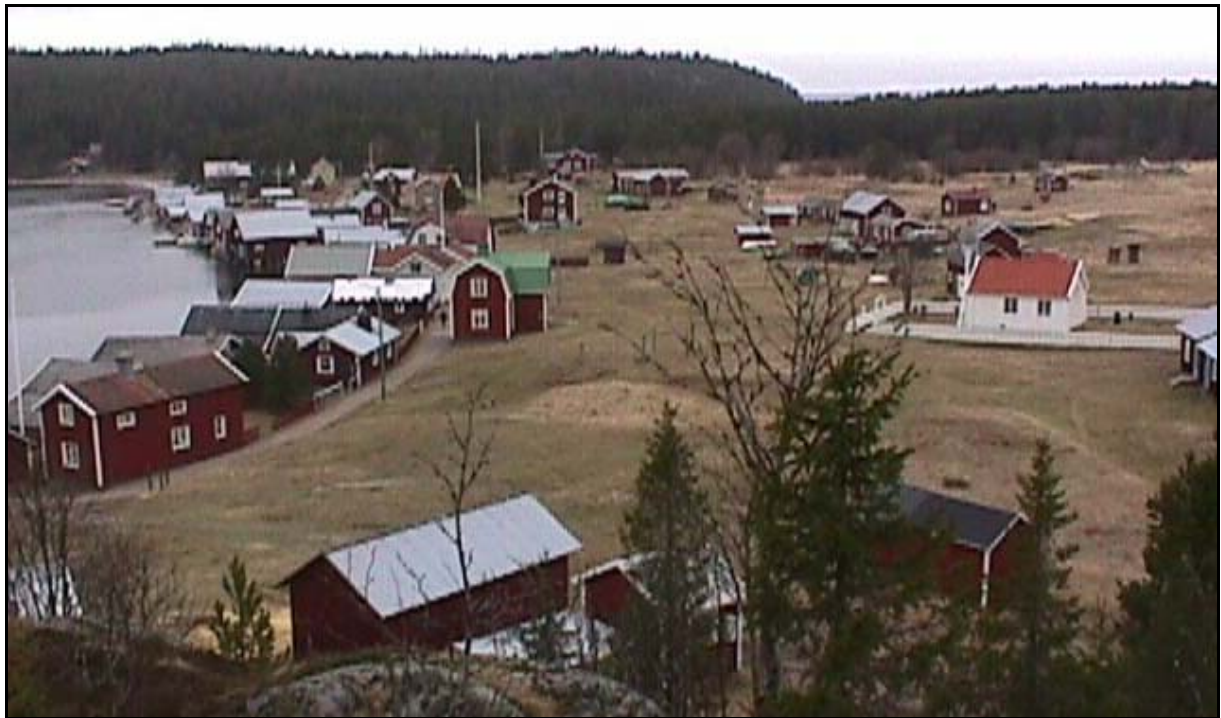

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTERNORRLAND

Bevarandeplan Natura 2000

Trysunda SE0710056

Namn:	Trysunda
Sitecode:	SE0710056
Områdestyp:	pSCI 1995-12 enligt Art- och habitatdirektivet
Areal:	1057 hektar
Skyddsform:	Naturreservat
Kommun:	Örnsköldsvik
Tillsynsmyndighet:	Länsstyrelsen i Västernorrlands län
Koordinat:	700698/165094
Karta:	19I 0J, 19I 1J, 19J 1A
Ägarförhållanden:	statligt
Fastställd/Uppdaterad:	2006-01-17

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. ALLMÄNT OM NATURA 2000	3
1.1 Allmänt om bevarandeplanen.....	3
2. GRUNDER FÖR UTPEKANDE	3
2.1 Ingående naturtyper enligt art- och habitatdirektivet	3
3. BEVARANDESYFTEN OCH BEVARANDEMÅL.....	3
4. OMRÅDESBESKRIVNING	4
4.1 Allmän områdesbeskrivning	4
4.2 Intressanta arter i området, ej med i art- och habitatdirektivet.....	4
5. EKOLOGISKA FÖRUTSÄTTNINGAR	5
5.1 För området i dess helhet	5
5.2 För ingående naturtyper enligt art- och habitatdirektivet.....	5
6. HOTBILD MOT NATURA 2000-OMRÅDET	6
7. BEVARANDEÅTGÄRDER.....	6
7.1 Områdesskydd.....	6
7.2 Skötsel	7
8. BEVARANDESTATUS	7
9. UPPFÖLJNING AV BEVARANDEMÅL.....	7
10. REFERENSER	8
11. KARTOR	9

1. Allmänt om Natura 2000

Natura 2000 heter det nätverk av skyddsvärda områden som alla EU: s medlemsstater ska bidra till att skapa enligt EU: s två naturvårdsdirektiv, Art- och habitatdirektivet (Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter) samt Fågeldirektivet (Rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar). Syftet är att bidra till bevarandet av den biologiska mångfalden inom gemenskapen. Sverige har som medlem i EU åtagit sig att se till att naturtyperna och arterna har gynnsam bevarandestatus, dvs. att de finns kvar i långsiktigt hållbar omfattning genom att vidta bevarandeåtgärder i form av skydd och skötsel. Ett särskilt tillstånd krävs om man vill utföra åtgärder som kan påverka miljön i ett Natura 2000-område på ett betydande sätt. Som en hjälp vid arbetet med att bevara naturvärdena i Natura 2000-områden samt som ett stöd för verksamheter som bedrivs i anslutning till området ska det finnas bevarandeplaner för samtliga områden.

1.1 Allmänt om bevarandeplanen

Bevarandeplanen är det dokument som ska beskriva vad som är syftet med bevarandet av varje enskilt Natura 2000-område och som ska ange vilka bevarandeåtgärder som planeras. Bevarandeplanen behandlar områdets ingående naturtyper och arter som finns upptagna i EU: s två naturvårdsdirektiv, Art- och habitatdirektivet samt Fågeldirektivet. En viktig del i bevarandearbetet är formuleringen av syfte och mål för varje Natura 2000-område samt att planera och prioritera vilka åtgärder som behövs utifrån i dagsläget kända förhållanden och hot.

2. Grunder för utpekande

2.1 Ingående naturtyper enligt art- och habitatdirektivet

Området är utpekade att ingå i nätverket Natura 2000 enligt art & habitatdirektivet mot bakgrund av att det inom området finns i direktivet ingående naturtyper (tabell 1). På kartan finns naturtyperna redovisade geografiskt för området.

Tabell 1. Ingående naturtyper enligt art- och habitatdirektivet

Kod	Naturtyp	Areal (ha)	Andel (%)
7140	Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn	2	0,19
1230	Vegetationsklädda havsklippor	21	2
1620	Skär och små öar i Östersjön	11	1
1640	Sandstränder med perenn vegetation i Östersjön	2,5	0,25

3. Bevarandesyften och bevarandemål

Det främsta bevarandesyftet är att bevara öarna i sin helhet i området. Ett övergripande syfte är att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för de naturtyper som legat till grund för utpekandet av området i Natura 2000-nätverket. I tabell 3 finns en sammanfattning av de bevarandemål som skall uppfyllas för att bevarandesyftet ska uppnås.

Tabell 2. Bevarandemål för ingående naturtyper

<i>Naturtyp</i>	<i>Bevarandemål</i>
Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn	<ul style="list-style-type: none"> • Naturtypen bibehålls i minst 2 hektar. • Naturlig hydrologisk regim ska råda. • Typiska arter ska ha ej minskande populationer.
Vegetationsklädda havsklippor	<ul style="list-style-type: none"> • Naturtypen bibehålls i minst 21 hektar. • Naturlig dynamik och hydrologisk regim ska råda. • Typiska arter ska ha ej minskande populationer.
Skär och små öar i Östersjön	<ul style="list-style-type: none"> • Naturtypen bibehålls i minst 11 hektar. • Naturlig hydrologisk regim ska råda. • Typiska arter ska ha ej minskande populationer. • Naturlig dynamik, med zonerings av vegetation, ska råda.
Sandstränder med perenn vegetation i Östersjön	<ul style="list-style-type: none"> • Naturtypen bibehålls i minst 2,5 hektar. • Naturlig dynamik, med främst intakt markvegetation, ska råda. • Typiska arter ska ha ej minskande populationer. • Naturlig hydrologisk regim ska råda.

4. Områdesbeskrivning

4.1 Allmän områdesbeskrivning

Natura 2000-området Trysunda är en ögrupp i ytterskärgården inom Höga Kusten. På Trysunda finns en av länets bäst bevarade fiskehamnar. Fiskeläget har använts under lång tid, det började nämnas under mitten av 1550-talet och byggdes ut till nuvarande omfattning under senare delen av 1800-talet. Området har också höga geologiska och biologiska värden med en säregen flora och fauna. Trysunda har även stort värde för friluftslivet med gästbrygga, vandrarhem och strövstigar. Här finns både gästvänliga sandstränder och mäktiga klippor som stupar ner i havet.

I området ingår öarna Trysunda, Trysundaholmen, Skrubban, halva Ällön, omgivande holmar och skär samt ett strandavsnitt på Klösan. Havets starka påverkan på öarna under landhöjningens gång återspeglar sig bland annat i att två tredjedelar av landytan är kalspolat berg. Resten täcks av klapperstensfält och andra svallade grovkorniga avlagringar med grus och sand i mindre exponerade lägen. Havets krafter har även skapat de mjukt formade hållar som är särskilt vanliga på öarnas syd- och ostsidor.

Strändernas växlighet präglas av det grova materialet, här finns endast sand-, block- och klippstränder. I större skrevor och på grundvattenpåverkad skogsmark är örtinslaget i vegetationen betydande. Cirka 27 % av öarnas yta är produktiv skogsmark med relativt svag tillväxten. Skogen har utnyttjats relativt kraftigt för att förse fiskeläget med byggnadsmaterial, ved och betesmark. I anslutning till hamnen ligger de sedan mycket lång tid använda gistvallarna. De är beväxta med lågvuxna och trampåliga gräsarter och ett flertal kulturväxter.

4.2 Intressanta arter i området, ej med i art- och habitatdirektivet

I skrevor och mellan stenar träffar man på bl.a. östersjötåg (*Juncus arcticus*), klapperstarr (*Carex glareosa*) och strandglim (*Silene uniflora*). På strandhällarna finns bl.a. kärleksört (*Sedum telephium*) och fjällnejlika (*Lychnis alpina*). I de delar av skogen som har högre örtinslag finns bl.a. blåsippan (*Hepatica nobilis*), ormbär (*Paris quadrifolia*), skogstry (*Lonicera xylosteum*) och skogsolvan (*Viburnum opulus*).

5. Ekologiska förutsättningar

5.1 För området i dess helhet

Öarna med sin varierade natur är idag värdefulla livsmiljöer för många arter och har förutsättning att vara det så länge inte området påverkas negativt av mänskliga aktiviteter/exploatering.

5.2 För ingående naturtyper enligt art- och habitatdirektivet

Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn, Öppna eller mycket glest skogbevuxna myrar med max 25 % trädtäckning och näringsfattiga miljöer. Naturtypen domineras av våtmarksarter som vitmossarter, ängsull, vattenklöver, mm.

En förutsättning för gynnsam bevarandestatus är:

- att populationerna hos de typiska arterna i naturtypen inte minskar påtagligt. De typiska arterna är indikatorarter vars förekomst indikerar gynnsam bevarandestatus hos naturtypen genom att de reagerar relativt tidigt på någon av de hotfaktorer som är aktuella för naturtypen
- Hydrologi och hydrokemi bör inte påverkas negativt. Detta inkluderar att torv inte oxideras som en följd av ingrepp utan endast som en eventuell följd av naturliga klimatförändringar.
- Vattenregimen i vattendragen bör vara så naturlig som möjligt.
- Täckningsgraden av botten- fält- busk och trädsikt bör inte förändras till att bli nämnvärt glesare eller tätare.
- De strukturer/formelement som finns på myrarna bibehålls. Undantaget det som kan klassas som naturliga förändringar

Sandstränder med perenn vegetation i Östersjön, Sandstränder av boreal typ vid svagt sluttande kustlinjer formade av havets vågrörelser, med perenn vegetation. Flera av arterna är sandbindare. Ofta förekommer driftbankar med tång eller annat av kusten uppkastat material. Naturtypen är i regel inte påverkad av slåtter eller betesdrift. Insektfaunan är särpräglad.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus är:

- att populationerna hos de typiska arterna i naturtypen inte minskar påtagligt. De typiska arterna är indikatorarter vars förekomst indikerar gynnsam bevarandestatus hos naturtypen genom att de reagerar relativt tidigt på någon av de hotfaktorer som är aktuella för naturtypen.
- God vattenkvalitet. Ingen övergödning.
- Ingen förekomst av onormala mängder tång och alger.
- Intakt markvegetation.
- Måttligt slitage från rörligt friluftsliv.
- Rik insektsfauna

Skär och små öar i Östersjön, Vegetationsklädda havsklippor, Havsklippor med gräs- och örtvegetation med en varierande vegetationstäckning beroende bl.a på havets påverkan. På de mest utsatta klipporna finns vegetationsfria klippavsatser och skrevor på de brantaste delarna närmast havet och gräsbevuxna klippphyllor, branter och sluttningar på de ställen där jord kunnat ackumuleras. Längre inåt landet där klipporna är mer skyddade kan ris, örter och vindpinade träd och buskar etablera sig.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus är:

- att populationerna hos de typiska arterna i naturtypen inte minskar påtagligt. De typiska arterna är indikatorarter vars förekomst indikerar gynnsam bevarandestatus hos naturtypen genom att de reagerar relativt tidigt på någon av de hotfaktorer som är aktuella för naturtypen.
- Zonerad och varierad vegetation. Från klippor närmast havet till mer skyddade lägen, där tjockare jordlager kunnat bildas.
- Rikt fågelliv.
- Läge i förhållande till havet, geologi, morfologi och naturgeografiskt läge inverkar på denna mångsidiga naturtyp.
- Måttligt slitage från rörligt friluftsliv.

6. Hotbild mot Natura 2000-området

Trysunda är förutom att vara skyddat inom nätverket Natura 2000 också skyddat som naturreservat, vilket innebär att de stora hoten är undanröjda. Slitage från det rörliga friluftslivet utgör ett mindre hot mot området men kan lokalt få stor påverkan. Verksamheter och faktorer som kan tänkas påverka Natura 2000-områdets naturtyper och arter negativt visas i tabell 3.

Vid beskrivandet av hotbilden för ett område kan endast nu kända problem belysas. Det är viktigt att ha i åtanke att nya hot troligen kommer att identifieras i framtiden. De hot som är av global karaktär t.ex. klimatförändringar och atmosfäriskt spridna miljöbelastningar kan inte lösas genom områdets skötsel. I övervakningsarbetet är det viktigt att i mån av resurser redovisa hur de globala problemen utvecklas på såväl objekts- som länsnivå. Tyngdpunkten för hotbilden av varje enskilt Natura 2000-objekt ligger främst på lokala hot från landskaps- till artnivå.

Tabell 3. Verksamheter och faktorer som kan påverka Natura 2000-området negativt

Naturtyp/art	Hot
Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn	<ul style="list-style-type: none"> • Markavvattnande åtgärder liksom dämning som kan påverka habitatets hydrologi och hydrokemi på ett negativt sätt, även markavvattningsföretag och dämning i närliggande våtmarks- eller fastmarksmiljöer kan ge en negativ påverkan på habitatet. • Exploatering som t.ex. Bebyggelse, etc.
Sandstränder med perenn vegetation i Östersjön	<ul style="list-style-type: none"> • Erosion, som gör att naturtypen lokalt minskar • Övergödning, som orsakar massförekomst av uppspolade fintrådiga alger. • Naturtypen är känslig för slitage från t.ex. friluftsliv.
Vegetationsklädda havsklippor Skär och små öar i Östersjön	<ul style="list-style-type: none"> • Oljeutsläpp och bensinspill från båttrafik. • Naturtypen är känslig för slitage från t.ex. friluftsliv. • Exploatering som t.ex. Bebyggelse, bryggor etc.

7. Bevarandeåtgärder

7.1 Områdesskydd

Området är förutom att vara skyddat inom nätverket Natura 2000 också skyddat som naturreservat enligt svensk lag. Området har därför det rättsliga skydd som kan tänkas

behövas. Verksamheter i nära anslutning till det skyddade området kan kräva tillstånd enligt Natura 2000-regelverket.

7.2 Skötsel

Trysundaholmen, Skrubban, Ällön, omgivande holmar och skär samt strandavsnittet på Klösan lämnas för fri utveckling där naturliga processer får råda. På Trysunda vidtas löpande åtgärder för att underlätta för besökare och minimera skadorna av det rörliga friluftslivet. På Trysunda kommer det eventuellt även att bli aktuellt med åtgärder för att hålla gistvallarna och den gamla ängsmarken öppen. Sammanfattning av planerade skötselåtgärder visas i tabell 4.

Tabell 4. Sammanfattning av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	Tidpunkt	Prioritet
Fri naturlig utveckling	Tills vidare	1
Löpande åtgärder enl. ovan	Tills vidare	2

8. Bevarandestatus

Bevarandestatusen för området i sin helhet är gynnsam då området är relativt opåverkat av mänskliga aktiviteter/exploatering under senare tid.

9. Uppföljning av bevarandemål

Det krav som ställs i direktivet är att utvärdering av gynnsam bevarandestatus för naturtyper skall ske på biogeografisk nivå (för Västernorrlands län den boreala regionen). Detta innebär att många naturtyper kommer att följas upp i ett urval (stickprov) av objekten. Objektvis uppföljning kommer att ske i skötselkrävande habitat samt av parametrar som är relaterade till något som går att åtgärda inom objekten.

Uppföljning av naturtyperna föreslås ske enligt följande:

Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn

Uppföljning av naturtypen föreslås ske i stickprov både inom och utanför de utpekade objekten.

- Arealen av habitatet, täckningsgraden av träd och buskskikt samt utbredning av de hydromorfologiska strukturerna följs upp vart 5:e år. Det sker genom flygbildstolkning i NILS (Nationell Inventering av Landskapet i Sverige).
- Stamtätheten hos träd och buskar följs i första hand upp genom NILS uppföljning eller motsvarande. Uppföljningen bör ske i permanenta cirkelprovytor.
- Typiska arter kärlväxter och mossor följs i första hand upp genom NILS provytesystem eller motsvarande. Registrering av arter bör ske i permanenta provytor.
- Typiska arter fåglar följs upp genom punkt-linjetaxering eller motsvarande. Objektvis uppföljning kommer att ske i samtliga SPA-områden.

Sandstränder med perenn vegetation i Östersjön

- Arealen av habitatet samt täckningsgraden av träd och buskskikt följs upp vart 24:e år genom flygbildstolkning.

- Typiska arter av kärlväxter följs upp i minst 10 objekt per biogeografisk region med minst 6-års intervall.

Vegetationsklädda havsklippor

- Arealen av habitatet samt täckningsgraden av träd och buskskikt följs upp vart 24:e år genom flygbildstolkning.
- Typiska arter av kärlväxter följs upp i minst 10 objekt per biogeografisk region med minst 6-års intervall.
- Typiska fågelarter följs i SPA-områden och kuststräckor där regelbunden kustfågelinventering sker. Samtliga objekt följs med ett omdrev på 12 år. Samordning med befintliga omdrev av kustfågelinventeringar som pågår i de flesta län och uppföljning av fågeldirektivets arter kommer att ske.

Skär och små öar i Östersjön

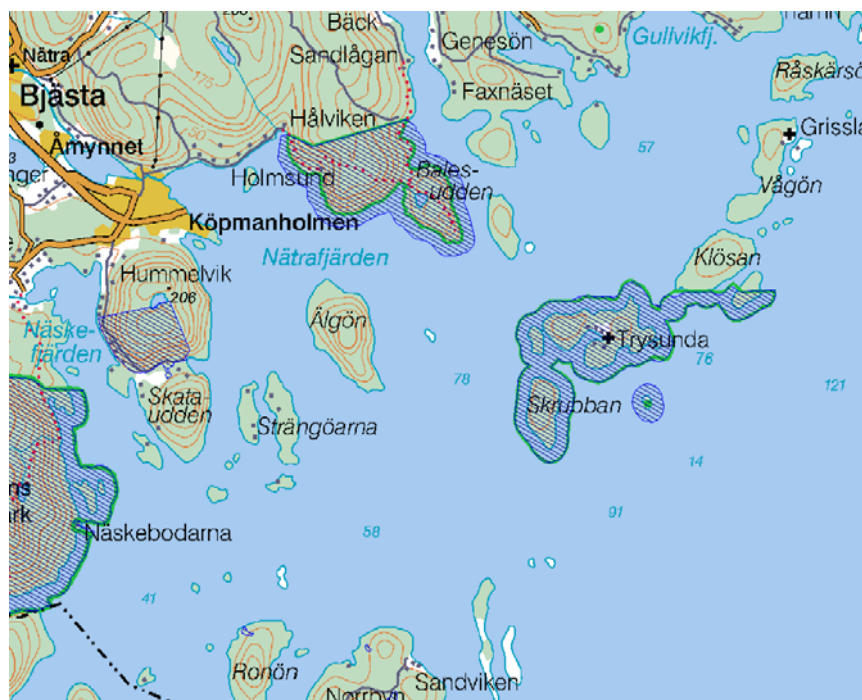
- Arealen av habitatet samt täckningsgraden av träd och buskskikt följs upp vart 24:e år genom flygbildstolkning.
- Typiska fågelarter följs upp minst vart 12:e år. Samordning bör ske med kustfågelinventeringen och uppföljningen av fågeldirektivets arter.
- Typiska sälarters population och förnyring följs upp genom befintlig sälkartering minst vart 6:e år.

10. Referenser

Trysunda har under lång tid tilldragit sig ett stort intresse från forskare och andra som gjort diverse undersökningar inom och i närheten av området. Det är därför svårt att i denna bevarandeplan presentera en fullständig referenslista. För komplett referenslista hänvisas till reservatsbeslutet, Skötselplan för Trysunda naturreservat och Länsstyrelsen i Västernorrlands län samt Örnsköldsviks kommun.

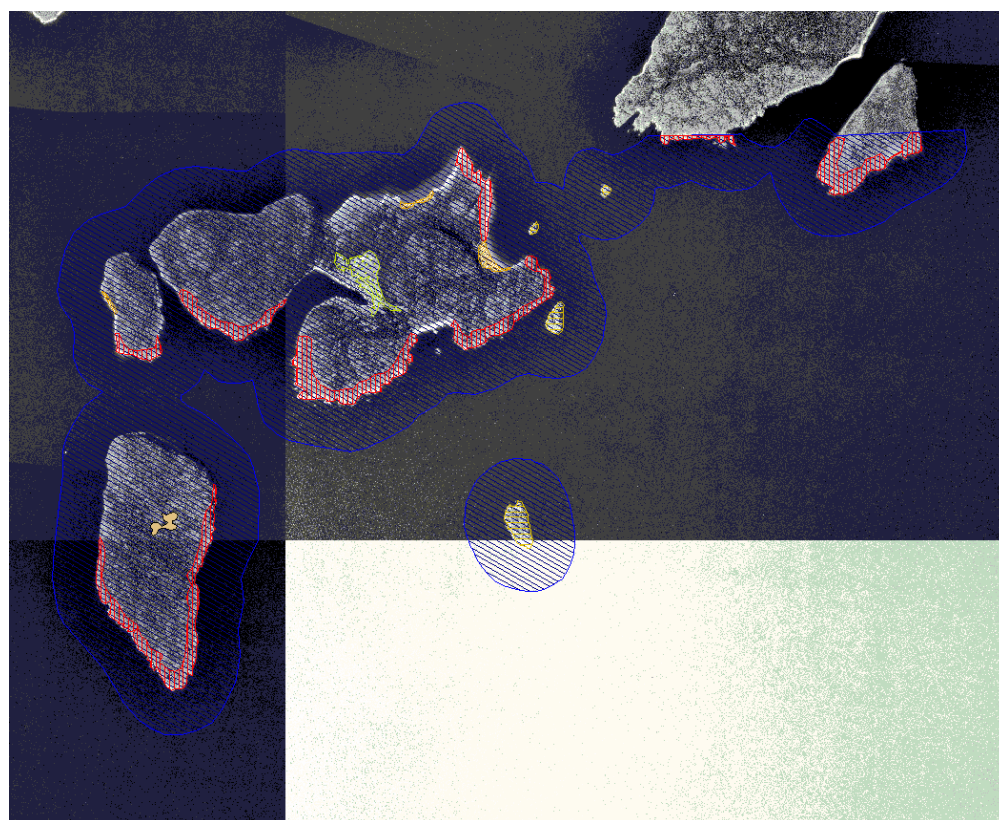
- Guvå. L, 1971, *Naturvårdsinventering i Västernorrlands län. Del 1. Ångermanland: Nolaskogsdelen.*
- Guvå. L, Rönnqvist L-G 1983, *Trysunda, en ö i Höga kusten.* - Bjästa
- Höga-Kusten kommittén, 1974, *Höga Kusternutredningen, huvudrapport, 1974-Vasa.*
- Ränthors. J, Jasek. D.V, 1979, *Trysunda - inventering, program, skötsel av Trysunda naturreservat, Länsstyrelsen i Västernorrlands län 1979:7.*
- Sveriges Geologiska Undersökning, 1981, *Höga Kustens geologi* – Folder utgiven av länsstyrelsen i Västernorrlands län.
- Ångermanlands ornitologiska förening, 1974, *Ångermanländska kustfåglar – inventering, Länsstyrelsen i Västernorrlands län.*
- Edin. G, Holmgren. G, 1975, *Skrubban, en ångermanländs ö, SNV PM 641.*

11. Kartor

© Lantmäteriet, 2004. Ur GSD-Översiktskartan ärende 106-2004/188-Y

Översiktskarta för Natura 2000-området **Trysunda**.

© Lantmäteriet, 2004. Ur GSD-Ortofotot ärende 106-2004/188-Y

Detaljarta för Natura 2000-området **Trysunda**.

